

Pomožna sredstva za zdravstveni pouk

Preprečiti bolezen je lažje in cenejše kakor zdraviti jo. Kdor začne na pravem mestu in o pravem času preprečevati, bo imel najboljše uspehe. Vzroki se morajo pobijati, ne posledice. Majhna vžigalica v roki neizkušene otroka lahko zaneti največji požar, ki vpepeli kmetu dom in gospodarsko poslopje. Kakor je v takem slučaju požarna bramba koristna, vendar ni manj važno tudi to, da otrokom ne pustimo, da bi se igrali z vžigalicami.

V kraljestvu belih palčkov

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— Dve sto novih učiteljev in učiteljic nastopa službo v Sloveniji. Pod tem naslovom priobčuje »Edinost« 1. oktobra obširen članek, in pravi med drugim tudi:

Poklicani so drugi, da o takih stvareh podrobno razpravljajo. Kolikor so pa nam znane razmere in mišljenje zavednega slovenskega kmečko-delavskega ljudstva — o mestih ne govorimo — lahko povemo ali ponovimo o stvari tole:

1. Dokler ni dovolj ljudskih šol in dokler nima vsak razred svojega učitelja, ne sme biti brezposelnih učiteljev, čijih poklicna usposobljenost peša tem bolj, čim bolj dolgo traja njih brezposelnost.

2. Učiteljice je poklicna šola, in vzgajaj toliko učiteljstva, kolikor ga potrebujemo!

3. Zakon in zakonitost bodi učiteljstvu sveta državljanska in človečanska zapoved, ne pa pravila kake stranke, ki včasih vzgaja in redi samo breznačajnike v sebične namene.

4. Nove učitelje in učiteljice je treba vsako leto imenovati tako pravočasno, da lahko nastopijo službo točno ob začetku novega šolskega leta. Dajmo pa njim ko vsem drugim pripravnikom v državni službi tudi »prvo mesečno plačo«, ki je vendar zaslužena in katere so začetniki razmeroma najbolj potrebni!

5. Stanovanjsko vprašanje za vse učiteljstvo je treba povsod smotno rešiti.

6. Ustrezno prehrano je treba omogočiti in olajšati posebno začetnikom, čijih zahteve so itak do skrajnosti skromne.

7. V kraje s posebno težkimi splošnimi razmerami, zlasti v oddaljene obsejne kraje, je treba pošiljati najboljše in najbolj izkušene učitelje, ki jim gre za izredno delovanje posebna, dovolj izdatna častna nagrada.

— I Za celibat — učiteljic. Na učiteljskem kongresu v Zagrebu je bila, kakor znano, na dnevnem redu tudi razprava o odpravi celibata učiteljic. O tej zahtevi, da se odpravi celibat učiteljic, piše zdaj »Katoliški tjeđnik«, glasilo sarajevskega nadškofa dr. Šarića, in pravi: »Deset tisoč je učiteljic v Jugoslaviji, mladih in starih. A vse te se hočejo omožiti. Niso bile rojene, da bi ostale device ali da se mučijo z uživo deco, marveč da tudi one vedo, da so žive. Pa bi ne vedele, da so žive brez stasitega možakarja. Ako so naše učiteljice učiteljice, niso zato nune. In tudi nočejo biti. Te protinaravne nemožnosti je treba zopet vreči v srednji vek, odkoder so prišle. Ne moreš biti drugim pedagog, ako sebi nisi prijatelj. Davno je že rekel pametni svet, da je Bog sebi najprej brado ustvaril. Torej razumete li? Deset tisoč učiteljic hoče dobiti »moralno satisfakcijo« in »idealno duševno življenje«, t. j. da se omoži in da ima dve plači. Šele potem se bo naše šolstvo razcvetelo... Gangsterji bodo izgini in krepost bo zakraljevala na vsakem oglu naše lepe domovine... Evo, zato je prišla na transparent kot prva zahteva: »Zahtevamo odpravo celibata«. Uh, pravijo, skoraj bi se bil Zagreb podrli, tako so gospodične, stare in mlade, kričale: »Zahtevamo, zahtevamo!« Bil je delirij pedagoškega navdušenja. Delirij do iznemoglosti. — Menimo, da je celibat vobče tako resno, v življenje posegajoče vprašanje, da bi se ne smelo s cinizmom in ironijo razpravljati o njem! (»Slovenski narod« 4. X.)

— I Nepismenost na Češkoslovaškem. — L. 1920. je bilo med prebivalstvom Češkoslovske republike 7.4 odstotka nepismenih. Od celotnega števila nepismenih jih je bilo samo v Podkarpatski Rusiji 50.1 %, kar dovolj jasno kaže, kakšno dediščino je prevzela mlada republika od bivših avstrijskih in madžarskih

Zdravstvena vzgoja naj bi se zato začela vedno pri zobeh. Ti ne tvorijo samo začetka vsega prebavnega poteka naše prehrane in niso samo odločilno udeleženi pri pravilni izbiri hrane, ampak se njihova nega in ohranitev tudi najlažje kontrolira. Vsak otrok vidi in občuti uspeh pravilne in pametne nege.

Bolni zobje sami na sebi v gotovem oziru niso nevarni. Nevarne in za naše narodno zdravje so posledice bolnih zob vendar poguba. Prehrana se ne izkorišča pravilno. Koliko hranilnih vrednosti in s tem narodnega premoženja gre v izgubo! Vse telesno razpoloženje trpi. Splošne obolenosti, kakor srčna, ledvična in sklepna vnetja nastopijo vsled bolnih zob.

Te kratke opazke dokazujejo važnost šolske zobne nege in pomen, ki ga ima vztrajno vzgojno delo v šoli — kajti dom žal skoro vedno odpove — za pravilno in pametno zobno nego.

Četudi večina učiteljstva to uvidi, vendar vedno znova občuti, da ga pri tem ovira pomanjkanje brezpogojno potrebnih učnih sredstev. Iz zadrege Vam bo pomagala znanstveno sestavljena stenska učna slika »Zdravi zobje — zdravo telo« in poučni spis »V kraljestvu belih palčkov«. Vsako šolsko vodstvo lahko dobi brezplačno to sliko, ki so jo šolski in strokovni krogi ocenili kot izvrstno, ravno tako pa tudi brezplačno toliko izvodov omejenega spisa, da dobi vsak otrok od desetega leta naprej po enega. Spis »V kraljestvu belih palčkov« se odlikuje po jedrnatem in poljudnem pripovedovanju, je privlačno in živahno pisan in bo ves pouk v tej smeri izredno pospeševal. Naročila in vprašanja je nasloviti na: »Tvornice Zlatorog, odd. Chlodont«, Maribor.

gospodarjev. Deset let pozneje je štela Češkoslovaška samo 3.7 % nepismenih. Po narodnosti je bilo lansko leto Čehov in Slovkov 2.6 % nepismenih (l. 1920. še 5.6 %), 1 % Nemcev (2.0), 5.1 Madžarov (10.9), 34.8 Malorusov (61), 2.6 Poljakov (6.3) in 5.1 Judov (15.9). Te številke nam obenem jasno kažejo, kako širokogrudno je postopala Češkoslovaška s svojimi manjšinami. (»Jutro« 2. X.)

— I Zaščiti otrok v švici je naslov članku v »Večerniku«, iz katerega posnemamo sledeče ugotovitve:

Komaj pa je otrok stopil v šolo, skrbi ta za vse njegove duševne in telesne potrebe. Zato se posveča v švicarski šolstvu izredna pozornost. Oblasti skrbijo zlasti za zadostno število šolskih poslopij, ki so v higienskem oziru brezhibna, ona pa, ki so zidana v novejšem času, ustrezajo tudi estetskim zahtevam.

Učitelj posveča prve šolske dni posebno pažnjo duševnemu in telesnemu stanju svojih malih začetnikov. One, ki se mu zdijo telesno ali duševno zaostali, pošlje takoj k šolskemu zdravniku, ki jih ima vse leto pod nadzorstvom. Z enako pozornostjo so preiskani tudi vsi ostali začetniki, čeprav ne kažejo vidnih znakov oslabelosti. Vsi otroci se tehtajo vsako četrtletje ter se težina zaradi kontrole vpisuje v posebne zdravstvene knjižice. One, pri katerih se ugotovi kakšen bolezen ali hiba čutil, pošljejo specialistu. Kratkovidni dobijo očala, ali če je možno drugo sredstvo zdravljenja, se to aplicira. Otroke, ki imajo slaba pljuca, pošljejo v otroški oddelek sanatorija Clavadel, če so pa primeri le lažje narave, v otroška gorska zavetišča kot so Gais, Loret, St. Peter in druga.

Odlične ustanove so tudi gozdne šole s poletnim poukom, ki jih obiskujejo slabotni otroci. Za težje slučaje je tudi vsa oskrba in stanovanje v zavodu.

— I Potrebujemo vsaj kolikor toliko zadovoljno učiteljstvo, potem lahko pričakujemo od njega tudi zadovoljivih uspehov. Mnogim ne manjka požrtvovalnosti, ki pa ima tudi svoje meje. Nobenega kraja ne smemo zapostavljati, najmanj ob meji! Tako zvana »kazenska mesta in kazenske službe« pa se morajo sploh odpraviti! Pošteno in zato lahko ponosno ljudstvo baš tudi v najbolj zapuščenem kraju odklanja tako umetno ustvarjeno kaznilnico za preganjanje uradnika kot zanj nečastno in žaljivo. (»Edinost« 1. oktobra.)

— I Sarajevski učitelji proti JUU. Še sedaj je učiteljstvu v živem spominu viharen občni zbor Jugoslovskega učiteljskega združenja v Zagrebu, ki je bil v nemiru prekinjen in nadaljevanje napovedano za 25. september. Ker pa prosvetni minister udeležencem za občni zbor ni odobril dopusta, je bil ponovno preložen. Predsednik drinske sekcije JUU g. Bilčar je pa medtem poslal predsedniku glavne uprave pismo, v katerem obsoja govore g. Dimnika in g. Kranjčevića in vse delo tega občenega zbora v Zagrebu. Na občenem zboru samem pa je bil g. Bilčar še na Dimnikovi strani. »Učiteljski tovaris« se bridko pritožuje zoper opozicijo in pravi, kakšno materialno škodo so utrpeli udeleženci tega občenega zbora, ki jih je bilo nad 3000 in je vsak za potovanje in bivanje v Zagrebu porabil vsaj 500 din, pa občni zbor ni dosegel nobenega uspeha. Pravi, da bi morala opozicija zaradi tega na občenem zboru dati mir in omogočiti njegov normalen potek, da ta izdatek udeležencem ne bi bil prazen. Res učena filozofija! (»Slovenec« 3. oktobra.) — Opozorjamo pri tem na izjavo tov. Bilčarja, ki jo priobčujemo na drugem mestu.

— I Učiteljstvo si je s svojo vztrajno borbo preko svoje organizacijske skupnosti pridobilo vsaj delno neodvisnost od majhnih krajevnih razmer, od krajevnih činiteljev in sploh od onih, ki niso zmožni in poklicani odločati o šolstvu. S tem pridobivanjem samostojnosti pa je rastel tudi vpliv učiteljstva na napredek šolstva in tako tudi na vzgojo naše mladine. (»Edinost« 1. oktobra.)

— I »Glas učiteljstva« je naslov citatu iz uvodnika »Učiteljskega tovariša« od 22. septembra, ki ga priobčuje »Slovenska beseda« št. 40.

— I Današnji slovenski učitelj mora spoznati gospodarske, socialne in kulturne razmere, v katerih živi šolski otrok, kajti šele potem bomo mogli govoriti o narodni in življenjski šoli. (»Edinost« 1. oktobra.)

— I Kaj sodite o meščanski šoli? je naslov ankete, ki jo je začel »Slovenec« 1. oktobra s prvim člankom »Meščanska šola«, ki ga je spisal g. vseučilišni prof. dr. Karel Ozvald. Odslej bo v tej anketni rubriki priobčeval »Slovenec« razna mišljenja o meščanski šoli.

Učiteljski pravnik

— § S. Z. Na anonimna vprašanja ne odgovarjamo. Javite svoje ime, nakar priobčimo tudi odgovor.

Učiteljska tiskarna

— t Na mnoga vprašanja sporoča Učiteljska tiskarna, da se je napravilo vse, da se prekliče okrožnica kralj. banske uprave z dne 1. avgusta 1938. IV 1925/1, in z dne 26. sept. 1938., IV 1975/2. Uverjeni smo, da se bo to zgodilo, ker bi izvajanje odredbe v okrožnicah ne koristilo niti trgovcem niti trgovini s pisarniški potrebščinami, kar pa ni namera oblasti.

Pri tej priliki moramo pojasniti, da se odredbi nanašata le na uradne šolske tiskovine, kredo, gobe in črnilo. Nikakor pa ne veljata za učila, knjige in druge pisarniške potrebščine in posebno ne za samoučila, ki jih potrebujejo učenci in učence. Preberite proračun B V a, b, c, e ali V 1, 2, 3, 4! —

Kralj. banska uprava dunavske banovine v Novem Sadu sporoča s svojim odlokom I broj 21.152 od 12. avgusta 1938., da je razveljavila slično odredbo, ki jo je bila izdala letos v maju.

— t Knjigarna Učiteljske tiskarne obvešča, da je izšla II. čitanka, ki so jo sestavili Flere, Jurančić, Skulj in Vranc. Naročila sprejemata Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njena podružnica v Mariboru.

Mladinska matica

— mm Druga številka »Našega roda«, ki je posvečena dvajsetletnici zedinjenja, je bila razposlana že pretekli teden vsem onim šolam, ki so poravnale naročnino za prvo številko. Številka je pestra in bogata. Naslovno stran je izdelal Fr. Tratnik, eden naših najmočnejših slikarjev.

— mm Na razstavi ob priliki II. balkanskega kongresa za zaščito dece v Beogradu ima razstavljen Mladinska matica vse svoje publikacije in kolekcijo originalnih mladinskih ilustracij. — Prav tako ima razstavljen vse svoje knjige na razstavi slovenske povojne knjige v Trgovskem domu v Ljubljani.

— mm V brošuri »Naša knjiga«, ki jo je izdalo ob priliki razstave slovenske povojne knjige v Ljubljani Društvo slovenskih književnikov, piše pesnica Anica Černejeva, da je dal »Novi rod«, ki je zbral v krog svojih delavcev naše najboljše pesnike in pisatelje, življenja naši najmočnejši in najplodnejši književni ustanovi za mladino, Mladinski matici. Potem nadaljuje takole: Mladinska matica izdaja poleg mesečnika »Naš rod«, mladinskega lista nedvomne literarne višine vsako leto še 3 ali 4 knjižice za mladino, ob mladinskih praznikih in ob posebnih prilikah pa še izredno razna dela za mladino. Vsako leto razpiše nagradna tekmovanja za najboljša mladinska dela, ki vzbujajo med književniki mnogo zanimanja, literarnemu odboru pa omogočajo, da izbira in izbere po svoji presoji najboljše. V »Kresnicah«, nekakemu zborniku za mladino, je l. 1932. zbral urednik matičnih publikacij, pisatelj Josip Ribičič, nekaj mladinskih spominov naših pisateljev in pesnikov, ki so kdaj s svojo besedo govorili mladini. »Kresnice« za l. 1934. pa je spisal mladina sama, literaren dogodek, ki so ga z navdušenjem omenjali tudi kritiki in pedagogi zunaj naših meja. O mladinski ilustraciji piše pesnica: Mladinska knjiga brez slike

pa ne govori pravega jezika, zato je vprašanje mladinske književnosti najtesneje povezano z vprašanjem ilustracije. V zadnjih desetletjih je mladinska ilustracija izredno napredovala, tako da odloča tudi v presoji slike za mladino danes vidik umetnostne višine. Nekateri naši slikarji — umetniki so se razvili v izrazite ilustratorje mladinske knjige. Svojevrsen in zanimiv dokaz življenja naših upodabljalovih umetnikov v otrokov svet je pač knjiga »Pirhi«, zbirka prevodov bogate bolgarske mladinske književnosti. Način doživljanja in umetniškega izražanja za otroka v sliki se menjava tu od povesti do povesti, saj so sodelovali v zbirki z ilustracijami mnogi naši umetniki — slikarji.

IZ SEZNAMA NAROČNIKOV

»NAŠEGA RODA«

	lani	letos
Celje, deška	148	151
Celje, deklška	143	148
Celje okol., deška	248	120
Celje okol., zas. dekl.	16	25
Ihan	36	52
Krčevina	70	98
Ljubljana, II. deška	114	160
Ljubljana, IV. deška	45	27
Ljubljana, II. dekl.	201	171
Ljubljana, pomožna	36	40
Maribor, II. dekl.	151	208
Nomenj	4	13
Pečarevci	25	40
Rakek	58	73
Ribnica na Pohorju	39	41
Slovenska Bistrica	34	55
Smarje-Sap	34	47
Toplice pri Zagorju	89	133

— mm Popravek. Število naročnikov na »Naš rod« na šoli v Krškem je tiskarski škrat zamenjal. V šolskem letu 1938./1939. nima šola 36, ampak 63 naročnikov.

— mm O prvi številki »Našega roda« piše »Naš glas« od 1. okt. t. l. takole: Izšla je prva številka X. letnika »Našega roda«, tega najbolj razširjenega, res vzgledno urejevanega in najlepše opremljenega slovenskega mladinskega lista. Kakor že doslej, najdemo med sodrujniki najboljša imena, tako mladinskih pisateljev kakor ilustratorjev. Sodelujejo Janko Samec, Ant. Ingolič, P. Kunaver, Josip Ribičič in še mnogi drugi, z risbami so pa zastopani Gaspari, Jakac, Mihelič, Smrekar in še več drugih. »Naš rod« je letos izšel v novi, lepi opremi, na boljšem papirju in tudi tiskarsko okusno izdan. Številka ima 40 strani in je prav bogata in pisana. Če bo ves letnik tako smotno urejen, o čemer ne dvomimo, si mora izdajateljica samo čestitati.

— mm Bodoče ideje Mladinske matice. Za Miklavža izda letos M. M. Sedmakovo mladinsko povest »Tonče«. Sedmak je avtor knjige, ki je zbudila v publikacijah Slovenske matice tako pozornost. — V rednih izdajah izide v tem šolskem letu Seliškarjeva socialna mladinska povest »Janko in Metka« ter kot realna knjiga A. Adamičeva »Ljudje v viharju«, ki opisuje razpad Avstrije in ustanovitev lastne države. — V izrednih izdajah izide po možnosti kot slikanica za Veliko noč tudi »Miška osedlana« od Iga Grudna. V ponatisku iz »Našega roda« izide tudi knjiga »Za tri dinarje elektrike« od Vilima Kunsta.

Šolski radio

— r II. teden. Torek, 11. oktobra, bo predaval g. Kmecl Edo: »V čolnu iz Celja v Beograd.« Razpored:

1. Priprave za pot.
2. Doživljaji med potjo in opis krajev.
3. Beograd.
4. Vrnitev.

Petek, 14. oktobra: Savinjska dolina v času hmeljskega obiranja: pokrajinska oddaja. Izvaja ljudska šola iz Braslovca, vodi g. Snuderl Ljubo.

— r V kmetijskem radiju bo v nedeljo, 9. oktobra, ob 17. uri predavanje: Gospodarska navodila za oktober in tržna poročila.

Najnovejši vzorci

Oglejte si naše izložbe!

A. & E. SKABERNĚ
LJUBLJANA

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Posojila do Din 10.000 — vsem javnim nameščencem po 7 % proti zagnanih na plačo na prvem mestu in poroštvo.

KUPUJTE PRI TVRDKAH,

KI OGLAŠUJEJO

V NAŠEM LISTU